

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра французької філології



Силабус навчальної дисципліни

**ІНКЛЮЗИВНЕ МОВЛЕННЯ
В СУЧАСНОМУ ПУБЛІЧНОМУ/ПРОФЕСІЙНОМУ ДИСКУРСІ**

Рівень вищої освіти – *перший (бакалаврський)*

Усі освітні програми

Усі спеціальності

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Інклюзивне мовлення в сучасному публічному/професійному дискурсі
Викладач (-і)	проф. Бігун Ольга Альбертівна
Контактний телефон викладача	+38034 252 08 43
Е-mail викладача	olga.bigun@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний / Заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pro .
Консультації	Згідно з розкладом консультацій
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Вибіркова навчальна дисципліна «Інклюзивне мовлення у сучасному публічному/професійному дискурсі» спрямована на ознайомлення здобувачів освіти з особливостями інклюзивної комунікації. Предметом вивчення навчальної дисципліни політкоректне мовлення (лояльний дискурс щодо релігійних, культурних відмінностей, расових особливостей військових дій, агресії, насильства тощо); гендерно-чутливе мовлення, до якого зараховуємо гендерно-бінарне (мовні стратегії на розрізнення соціальних ролей чоловіків і жінок) та гендерно-нейтральне (мовлення без вказівок на стать); адаптивне мовлення (толерантна комунікація з людьми з особливими потребами). Теоретико-методологічними підходами до вивчення проблем інклюзивної комунікації є соціолінгвістичний, порівняльно-історичний, функціонально-семантичний аналіз лінгвістичних структур з урахуванням інтердискурсивних та інтертекстуальних взаємозв'язків.</p> <p>Підсумковий контроль – залік.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Інклюзивне мовлення у сучасному публічному/професійному дискурсі» знайомить із розвитком сучасних наукових концепцій, понять, методів і технологій вивчення поліаспектного феномену інклюзивності в процесі публічної чи професійної комунікації.</p> <p>Завдання навчальної дисципліни:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● ознайомити з методикою й методологією дослідження інклюзивності в гуманітаристиці; ● вільно оперувати основними термінами й положеннями інклюзивності як мовної комунікації; ● розрізняти види інклюзивного мовлення; знати основи політкоректного мовлення; ● розуміти та застосовувати гендерно-чутливе мовлення у публічному та професійному мовленні; ● знати основи адаптивного мовлення, пов'язаного з комунікацією з людьми з особливими потребами. 	
4. Програмні компетентності	
<p><i>Загальні компетентності:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ● Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні; ● Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, генерування нових ідей; ● Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел; ● Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. <p><i>Фахові компетентності:</i></p>	

<ul style="list-style-type: none"> • Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні; • Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у різних сферах життя; • Здатність до надання консультацій з дотримання норм літературної мови та культури мовлення; • Здатність до організації ділової комунікації. 			
5. Програмні результати навчання			
<ul style="list-style-type: none"> • Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною мовою усно й письмово, використовувати її для організації ефективної міжкультурної комунікації; • На основі системного наукового світогляду аналізувати складні явища суспільного життя, пов'язувати загальнофілософські проблеми з вирішенням завдань, що виникають у професійній та науково-інноваційній діяльності, застосовувати емпіричні й теоретичні методи пізнання; • Співпрацювати з колегами, представниками інших культур та релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо; • Використовувати мову(и), що вивчається(ються), в усній та письмовій формі, у різних жанрово-стильових різновидах і регістрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв'язання комунікативних завдань у побутовій, суспільній, навчальній, професійній, науковій сферах життя. 			
6. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	10		
семінарські заняття	20		
самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий / вибірковий
--	Усі	---	Вибірковий
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	занятт я
			сам. роб.
Тема 1. Інклюзивне мовлення у системі соціальної комунікації.		1	4
Тема 2. Дискурсивна природа інклюзивного мовлення.		1	2
Тема 3. Види інклюзивного мовлення		1	2
Тема 4. Політкоректне мовлення		1	2
Тема 5. Гендерно-чутливе мовлення		1	2
Тема 6. Адаптивне мовлення		1	2
Тема 7. Лінгвістичні стратегії сприяння соціальній рівності		2	2
Тема 8. Інклюзивна комунікація як інструмент формування інклюзивної культури		2	4

		ЗАГ.:	10	20	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни					
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти, що регламентовані в університеті.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка виставляється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, тестувань, контролю самостійної роботи.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу. В межах курсу передбачені консультації викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних та самостійних завдань).</p>				
Вимоги до письмових робіт	<p>Програмою курсу передбачена письмова контрольна робота як контроль самостійної роботи аспіранта із максимальною оцінкою 20 балів. Письмове тестування проводиться на платформі d-learn, яке охоплює від 20 до 50 завдань.</p>				
Практичні заняття	<p>Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 50 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 10.</p>				
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік у формі підсумкової контрольної роботи: тестові завдання, які охоплюють матеріал курсу. Максимальна кількість балів за залік – 30 балів.</p>				
8. Політика навчальної дисципліни					
<p>Курс викладається українською мовою.</p> <p>Максимальна сума балів, яка присвоюється студентові за курс, становить 100 балів, яка є сумою балів за виконання практичних завдань (50 балів), підсумкового тестування (30 балів) і контролю самостійної роботи (20 балів).</p> <p>Відвідування занять: При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Здобувачі освіти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача згідно графіка.</p> <p>Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження відповідних курсів на платформах Coursera, Udemy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується «Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf</p> <p>Дотримання академічної доброчесності засновується на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за покликанням: https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагиату/</p> <p>Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті http://www.d-learn.pro.</p>					

Повторне вивчення дисципліни: Здобувач освіти, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляется на проходження курсу вдруге відповідно до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS» або відраховується з навчального закладу.

9. Рекомендована література

1. Брус М. П. Фемінітиви в українській мові: генеза, еволюція, функціонування. Частина друга. Словник. Івано-Франківськ: ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. 640 с.
2. Вакулович, Л. Л., Назаренко, Н. Г., & Регушевська, І. А. (2024). Фемінітиви в українській мові як відображення суспільних викликів сьогодення. *Наукові записки. Серія: Філологічні науки*, (208), 61–66. <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2024-208-7>
3. Гладуш В. Інклюзивна освіта в Україні: успіхи, проблеми, перспективи. Електронна бібліотека Національної академії наук України. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/729855/>
4. Гончарова О. Політичне красномовство у світлі сучасної теоретичної рефлексії. *Культура і сучасність* : альманах. Київ. 2009. № 2. С. 66–71.
5. Давиденко Г. Інклюзія у вищих навчальних закладах Європейського Союзу: монографія. Вінниця: Нілан-ЛТД, 2015. 314 с. DOI: <https://doi.org/10.58521/978-966-924-026-2-2015-314>
6. Довідник безбар'єрності / Упоряд. Т. Касьян; авт. проекту О. Зеленська; іл. О. Дегтярьова. Харків: IST Publishing, 2022. 214 с.
7. Ємельянов В. М., Євтушенко Н. О. Політична коректність – соціальний конструкт сучасного мовного простору публічного управління. *Public Administration and Regional Development*. 2022. №17: 698-717. DOI: <https://doi.org/10.34132/pard2022.17.03>
8. Зінченко, В. М., & Грищенко, О. В. (2024). Мовна інклюзія в публічному дискурсі та лінгвістичні стратегії сприяння соціальній рівності. *Вісник гуманітарних наук*, (1). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14065821>
9. Івашкевич А. Політична коректність мовлення у парадигмі теорії мовленнєвої діяльності. *Наукові записки. Сер.: Філологічні науки*. 2015. Вип. 138. С. 69-72.
10. Карпіловська Є. Мова без «гострих кутів» (Політкоректність у реаліях української мови та культури. *Культура слова*. 2017. Вип. 86. С. 156-167.
11. Колупасва А.А. Інклюзивна освіта: реалії та перспективи : монографія. Київ : «Саміт-Книга», 2009. 272 с.
12. Колядич Ю. В., Хоцянівська І. В. Політкоректність у сучасному мовному просторі. *Modern researches in philological science : Collective monograph*. (С. 153–169). Riga: “Baltija Publishing”, 2020. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-37-2/10>
13. Кузава І. Б. Інклюзивна освіта дошкільників, які потребують корекції психофізичного розвитку: теорія і практика: монографія. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2013. 292 с.
14. Лавріненко Л. І. Школа для кожного (окремі аспекти інклюзивної освіти): навч.-метод. посібник. Чернігів: Чернігівський національний технологічний університет (ЧНТУ), 2017. 168 с.
15. Лещук, Г. (2021). Інклюзивна комунікація як інструмент формування інклюзивної культури: термінологічний аналіз. *Social Work and Education*, Vol. 8, No. 3, 364-372. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.21.3.5>.
16. "Новомова" Орвелла в реальному житті: чому сучасна Росія боїться слів. [Електронний ресурс]. URL: <https://suspilne.media/culture/247797-novomova-orvella-v-realnomu-zitti-comu-sucasna-rusia-boitsa-sliv>
17. Пономарів О. Д. *Культура слова: Мовностилістичні поради: навч. посібник*. Київ: Либідь, 1999. С.164 – 165.

18. Словник гендерно-нейтральної мови. URL: <https://ua.pronouns.page/dictionary>
19. Український правопис 2019 року / НАН України. Київ : Наукова думка, 2019. 392 с
20. Ainscow, M., T. Booth, and A. Dyson. 2006. *Improving Schools, Developing Inclusion*. London: Routledge.
21. Berger, P. L., Luckmann T. *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York: Open Road Media, 2011. 219 p.
22. Dovigo, F. (2017) *Special educational needs and inclusive practices: an international perspective*. Springer, New York
23. Garfinkel, H. *Studies in Ethnomethodology*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, Inc., 1967. 288 p.
24. Giddens, A. *The Constitution of Society: Outline of the Theory of Structuration*. Los Angeles: University of California Press, 1984. 402 с.
25. Key M. R. Linguistic Behaviour of Male and Female. *Linguistics: An Interdisciplinary Journal of the Language Sciences*. 2009. Vol. 10. Iss. 88. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/ling.1972.10.88.15/html>
26. Lakoff R. Language and Woman's Place. *Language in Society*. 1973. Vol. 2. No. 1. URL: https://web.stanford.edu/class/linguist156/Lakoff_1973.pdf
27. Lutsak S., Petriv O., Solowij U., Yurchak H., Yaslyk V. Innovativeness of Contemporary Applied Research in Ukrainian Linguistics. *Journal of Computational Analysis and Applications*. 2024. Vol. 33, № 2. P. 224–233.
28. Merton R. K., Barber E. *The Travels and Adventures of Serendipity: A Study in Sociological Semantics and the Sociology of Science*. Princeton: Princeton University Press, 2004. 352 p.
29. Mitchell, D. 2014. *What Really Works in Special and Inclusive Education: Using Evidence-Based Teaching Strategies*. 2nd ed. London: Routledge.
30. Moyšová, S. Gender-Sensitive Language in Slovak Communication Space. *Folium*. 2025. 6, 120-125. DOI <https://doi.org/10.32782/folium/2025.6.17>
31. Parsosns, T. *Social systems and the evolution of action theory*. New York: Free Press, 1977. 420 p.
32. Slee, R. (2011) *The irregular school: exclusion, schooling and inclusive education*. Routledge, London
33. Stormbom, Ch. Language change in L2 academic writing: The case of epicene pronouns. *Journal of English for Academic Purposes*. 2019. Vol. 38, 95-105. <https://doi.org/10.1016/j.jeap.2019.02.001>
34. Suleiman Y. *Language and Society in the Middle East and North Africa*. L.: Routledge, 1999
35. Thomas, G., A. Loxley. 2007. *Deconstructing Special Education and Constructing Inclusion*. 2nd ed. Maidenhead: Open University Press.

Викладач _____ проф. Бігун О.А.